

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. I. Solus Saceros ex officio dispensat Eucharsitiam. Ut licitè,
requiritur iursidictio. Equidem sufficit licentia præsumpta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

SECTIO DUODECIMA.

De distributione Eucharistia.

Duplex est ministerium huius Sacramenti, nimirum consecratio, & distributio. De consecratione sive consecratione, quoniam in ipsa essentialiter consistit Sacrificium, agam disputatione sequenti. Nunc autem circa distributionem quæro Primò, quis sit ejus minister, hoc est, quis possit Eucharistiam dispensare? Respondeo:

CONCLUSIO I.

Solus Sacerdos ex officio dispensat Eucharistiam. Ut licitè, requiritur jurisdictio. Equidem sufficit licentia præsumpta.

Ta communiter Doctores. Probatur prima pars ex Apostolo Paulo 1. Cor. 4. v. 1. Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Loquitur de solis Sacerdotibus. Hinc Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 8. In sacramentali, inquit, sumptione semper in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici à Sacerdotibus Communionem acciperent; Sacerdotes autem celebrantes seipso communicarent, qui mos tamquam ex traditione Apostolica descendens, iure ac merito retineri debet.

Rationem congruam accipio ex Doctore Subtili 4. dist. 13. qu. 2. num. 20. Quia sicut ab anima, mediante corpore derivantur virtutes animæ ad cetera membra, & in corde est principalis sedes. Et etiam in qualibet politica actus principales pertinentes ad illam politiam, pertinent ad aliquam personam principalem in illa politica; ita rationabile est istum actum consociandi & dispensandi Eucharistiam residere apud illum, qui est principalis in Hierarchia Ecclesiastica; huiusmodi autem est Sacerdos, ergo &c.

Confirmatur; quia non minoris reverentia, vel auctoritatis est posse super Corpus Christi verum, quam super Corpus Christi mysticum: secundum autem soli Sacerdoti convenit: æquè ergo vel magis propter reverentiam Corporis Christi veri, soli Sacerdoti conveniet auctoritas respectu ipsius consociandi, & regulariter dispensandi. Non enim potest in Ecclesia nimis digna persona, nec nimis dignus gradus inveniri ad consecrationem, vel dispensationem istius Sacramenti, in quo veraciter, & realiter continetur ille, qui est Sanctus Sanctorum. Hucusque Scotus.

Unde si à me quæritur, quid sit Sacerdotem ex officio dispensare? Respondeo, ex vi suæ Ordinationis, sive ex potestate, quam Sacerdos à Christo accipit in sua Ordinatione.

Rogas iterum, unde sciam Christum illam potestatem Sacerdotibus concessisse? Respondeo, ex illis ipsius verbis Luc. 22. v. 19. Hoc facite in meam commemorationem, quibus sicuti consecrationem Corporis sui principaliter; sic etiam secundariè ejusdem distributionem commisit Apostolis, eorumque in Sacerdotio successoribus: quasi dixisset: Actis Deo gratiis, frangite, Corpus meum consecrate, aliisque distribuite, sicut me videtis jam facere.

Hinc cantat Ecclesia in hymno Festi Corporis Christi: *Cuius* (scilicet Sacrificii) officium committi voluit solis Presbyteris, quibus sic congruit, ut sumant & dent cæteris. Sicut ergo solus Sacerdos ex officio, id est, ex vi suæ Ordinationis verum Corpus Christi consecrat & sumit, ita pariter solus Sacerdos ex officio aliis distribuit. Ipse siquidem, & nullus alius, consecratur in Pastorem animarum; ergo ipsi, & nulli alteri, vi Ordinationis competit, ut fideles cibo isto spirituali pascat.

Sed bonus pastor, cum proprias oves emiserit, ante eas vadit, & oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo; quia non noverunt vocem alienorum. Joan. 10. v. 4. & 5. Boni ergo Pastoris est pascere oves proprias, non alienas. Ideoque ad licitam executionem prædictæ potestatis distribuendi Eucharistiam requiritur, ut habet secunda pars Conclusionis, jurisdictio ordinaria, vel delegata. Non quasi distributio sit actus propriè dictæ jurisdictionis, sicuti est absolutio sacramentalis; sed quia est talis actus, ad quem propriè Pastores habent jus, ne alius præter eorum voluntatem eum exerceat.

Dico, *ordinaria, vel delegata.* Ordinariam habent Pontifex in universam Ecclesiam, Episcopus in suam Diocesim, Parochus in suam Parochiam, Superiores Religionum in sibi subditos respectivè. Delegata convenit illis, quibus conceditur licentia ab eo, qui habet ordinariam.

Ut autem Sacerdoti talis licentia concedatur, non requiritur ut sit approbatus ab Episcopo. Nam Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 15. de reformatione loquitur de solo Sacramento Confessionis, & odia sunt restrin-

Z 2 genda,

3. Quid sit dispensare ex officio?

Probatur Concl. ex verbis Christi. Luc. 22.

& hymno Ecclesie.

4. Joan. 10.

Ad licitam dispensationem Eucharistia necessarius est ius iudiciale.

Quibus competat ordinaria,

& quibus delegata.

Trident. Potest hinc iurisdictio delegari Sacerdoti non

1. Duplex est huius Sacramenti ministerium.

2. Solus Sacerdos ex officio dispensat Eucharistiam. 1. Cor. 4. Trident.

Ratio congrua ex Scoto.

approbato
ab Episcopo
po.

genda. Neque est eadem ratio: quia Confessarius est iudex & medicus spiritualis. Quis autem nesciat multum opus esse prudentiam, scientiam & peritiam ad iustum iudicandum, & salubriter medicandum? Porro ad Sacramentum permanentem applicandum per exigua peritia, aut scientia requiritur.

Et dato, non concessio, quod quando in iure committitur cuiquam facultas absolvendi à peccatis, pariter committatur facultas administrandi Eucharistiam, nonne inde recte sequitur; ergo quando negatur facultas absolvendi, etiam negatur facultas administrandi Eucharistiam?

Hercule concessio difficiliore, posset intelligi concessum, quod facilius est: at verò negato actu difficiliore, non inde inferitur, facilitatem, ut per se separatim ab alio, itidem esse negatum; maximè cum illud prius ad privilegium pertineat, & ideo ampliandum sit, aliud verò minimè, & ideo, ut dictum est, sit potius restringendum.

Secunda
pars Concl.
colligitur
ex Concilio
Carthagin.

Sic explicata secunda pars Conclusionis nullam patitur difficultatem vel contradictionem, & colligitur ex Concilio Carthaginensi I. tempore Julii Papæ primi cap. 7. ubi sic legitur. *Casianus Vulsensis Episcopus dixit: Statuat gravitas vestra, ut unusquisque Clericus, vel laicus non communicet in aliena plebe, sine licentia Episcopi sui. Gratus Episcopus dixit: Nisi hoc observatum fuerit, Communio fiet passim. Nam si cum licentia receptus fuerit, & concordia inter Episcopos servatur, & nemo subditus alterius fugiens Communionem, ad alterum latenter accedit. Vniuersi (Episcopi) dixerunt: Omnibus provides & Clero & Laicis consulis.*

& Milevitan.

Idem decernitur in Concilio Milevitano II. cap. 18. his verbis: *Placuit ut quicumque non communicat in provincia propria & in aliis provinciis, vel transmarinis partibus ad communicandum obrepserit, iacturam Communionis, vel Clericatus excipiat.*

ac fundatur
in ipso iure
naturali.

Quibus locis licet prohibitio fiat ex parte communicantium, ne ab alienis Eucharistiam percipiant; tamen ratio hæc mutua est, & reciproca obligatio, fundata quoque in ipso iure naturali, supposita Christianæ Reipublicæ institutione & debitâ gubernatione, ut nemo mittat falcem in messem alienam, nec jus alienum usurpet; alioquin nec iustitia, aut pax servari possunt, nec divina mysteria convenienter dispensari, neque animabus fidelium pro earum captu vel necessitate provideri.

Probat ex
antiqua
consuetudine.

Et idcirco antiquâ consuetudine servatum est, ut, qui præest, hoc Sacramentum populo dispense, ut colligere licet ex cap. 12. *Omnis utriusque sexus de Pœnitentiis & Remissionibus ibi: Suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistia Sacramentum: nisi forte de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi percipiione duxerit abstinendum.*

Lateranense.

Quamvis autem in isto capite solum sit sermo de Communionis præcepta, quam constat ex manibus proprii Pastoris esse accipiendam, eadem tamen videtur esse ratio Communionis liberæ. Alioquin quid opus fuisset tot privilegiis, quibus Religiosis Mendicantibus conceditur ista facultas? Sed de hoc infra.

Sanè communis opinio est, Religiosis non privilegiatis præter peccatum mortale, quod omnes committunt qui administrant Eucharistiam sine licentia proprii Parochi, quia usurpant jus alienum in materia gravi, contra pacem, & debitam gubernationem, & ordinem Ecclesiæ, Religiosis, inquam, specialiter incurrere excommunicationem lata sententiæ Papæ reservatam, ut patet ex Clementina Religiosi de Privilegiis cap. 1. in principio. *Religiosi*, inquit Clemens V. in Concilio Viennensi, qui Clericis secularibus aut laicis Sacramentum Vnctionis Extreme, vel Eucharistia ministrare, matrimonialè solemnizare, non habita super his parochialis Presbyteri licentiâ speciali, præsumpserint, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam duntaxat absolvendi.

Et quamquam Glossa videatur intelligere hanc constitutionem de Eucharistia in die Paschæ administratâ; æquidem (ut notat Suarez disp. 72. sect. 2.) verba sunt generalia, neque est ulla ratio ad limitanda illa; præsertim cum eadem censura ibi apponatur propter alios actus minus graves, minusque necessarios quam sit Communio, quomodocumque & quandocumque data. Ad Glossam Responspondeo, exemplificasse quidem in Communionem Paschali; non tamen ceteras exclusisse.

Nota autem ly *Præsumpserint*, ex quo Doctores communiter inferunt, Religiosos id facientes ex ignorantia, putantes sibi licere, vel ex rati habitatione probabiliter præsumpta, non incurrere hanc censuram. Quin imò existimo licentiam probabiliter præsumptam excusare ab omni peccato.

Atque hæc est tertia pars Conclusionis, quæ & communis est; sed indiget aliquâ explanatione.

Sciendum ergo primò, aliam esse licentiam tacitam, aliam præsumptam. Tacita (sive præsumpta de præfenti, aut præterito) vocatur, quæ in aliquo actu expresso iuxta legalem, vel rationabilem interpretationem virtute continetur. Exemplum sit in Religioso, qui indiget licentiâ Prælati, ut sine peccato proprietatis aliquid recipiat: tacita voluntas aliquid recipiendi habetur, quando habetur expressa voluntas peregrinandi, absque prohibitione aliquid recipiendi; eo ipso enim virtute censetur Prælati dare potestatem recipiendi ea, quæ aliàs prudenter & cum decencia religiosa recipi possunt.

Simi-

Sect. 12. De distributione Eucharistia. Concl. 1. 363

Similiter, quia Superior generaliter vult convenienter & in commodum suae Religionis administrare munus suum, ideo tacite censetur velle, ut quando ipse est absens, vel facile conveniri non potest, & est periculum in mora, tunc aliquid accipi possit.

Tertiò, quando data est potestas generalis aliqua certa recipiendi sine expressa licentia, hoc ipso habetur licentia tacita singulorum actuum in particulari.

Denique si Prælatus videat inferiorem aliquod recipere, & taceat, quando commodè contradicere posset, & non procedit ex errore, quia putat illum ab alio Superiore habere licentiam, per illam taciturnitatem implicite actu concedit licentiam hoc recipiendi; etenim non est præsumendum, Superiorem velle dissimulare proprietatem sui subditi.

Porò quòd licentia tacita sufficiat, non solum ad excusandum operantem à peccato; sed etiam ad validandum actum, qui aliàs esset invalidus, nemo ferè dubitat. Probatur; quia tacitum & expressum quandoque æquipollent, juxta Glossam in Reg. Expressa 195. ff. de Reg. Juris arg. L. Cum quid 3. ff. de Rebus creditis. Et c. 2. de Rescrip. Atqui expressa licentia sufficit: ergo & tacita, quæ in expressa virtute continetur.

Et licet jura allegata haud apertè dicant, non expressum regulariter contineri in expresso; equidem, sic loquuntur, quòd quando continetur, æquè operetur, ac si esset expressum. Cum (inquit L. 3.) quid mutuum dederimus: etsi non carimus ut aque bonum nobis redderetur: non licet debitori deteriorem rem, quæ eodem genere sit, reddere: veluti vinum novum pro veteri: nam in contrahendo quod agitur pro certo habendum est; id autem agi intelligitur, ut eiusdem generis, & eadem bonitate solvatur quæ datum sit. Cap. autem 2. sic statuitur: Verum quoniam non credimus ita præcisè scripsisse & in huiusmodi litteris intelligenda est hac conditio, etiamsi non apponatur: Si preces veritate nitantur: Mandamus &c.

Hinc valet Matrimonium intrum coram alio Sacerdote, cui proprius Parochus dederat licentiam administrandi omnia, quæ spectant ad curam animarum. Similiter per eandem generalem licentiam acquisivit talis Sacerdos jurisdictionem absolvendi à peccatis; si cætera adsint. Quis ergo ambigat etiam accepisse potestatem administrandi Eucharistiam?

Ceterum licentia præsumpta propriè dicitur, quæ per conjecturas vel rationes probabiliter creditur futura, si Superior conveniretur, de præsentibus verò nullo modo existit, nec per specialem, nec per generalem aliquam voluntatem Superioris. Atque istam dare valorem actibus alioquin invalidis, non autumo: nihilominus excusare à peccato administrationem Eucharistia de se alioquin validam, communis est opinio.

Enimverò distributio hujus Sacramenti

non est actus jurisdictionis propriè dictæ, ut supra notavi; sed actus Ordinis, qui ita competit Parocho, ut nullus alius, eo invito licitè ipsum exerceat. Non censetur autem Parochus invitus, quando rationabiliter præsumitur consensurus, si interrogaretur; argumento leg. Inter omnes 46. ff. de furtis. ubi §. 7. ita scribitur: Rectè dictum est, qui putavit se Domini voluntate rem attingere, non esse furem. Quid enim dolo facit, qui putat Dominum consensurum fuisse, sive falso id, sive verè putet? Is ergo solus fur est, qui attraxit avit quod invito Domino se facere scivit.

Itaque jurisdictionem, de qua fit mentio in secunda parte Conclusionis, non sic accipere, quasi illud jus, quod Parochus habet, sit propriè dicta jurisdicção; sed quoniam annectitur jurisdictioni & ordinariè non reperitur nisi in habente jurisdictionem: unde meliùs vocaretur potestas, quàm jurisdicção.

Et verò quia non possumus communiter scire, an Pastor non sit invitus, nisi expressè deleget suas vices, ideo qui administrant ex licentia Pastoris dicuntur habere jurisdictionem, sive potestatem delegatam: quamquam fieri possit, ut nulla adsit positiva voluntas delegantis, sed absentia tantum voluntatis contrariæ, quæ impropriè dicitur delegatio; propriè autem voluntas præsumpta de futuro, sufficiens quidem ad licitè ministrandum Eucharistiam, minimè verò ad absolvendum à peccatis.

Absolutio namque, cum essentialiter sit actus iudicii, non tantum non potest fieri contra voluntatem Superioris; sed etiam non nisi à Superiore, vel illo, cui Superior suam superioritatem de facto dedit, saltem pro parte, id est, ab illo, qui de facto est legitimus iudex: valor enim absolutionis non potest suspendi usque ad futura, aut postea danda, ut inferiùs proprio loco explicabitur. Jam autem voluntas præsumpta de futuro, cum de præsentibus nihil sit, nihil de facto ponit in esse; sed poneret tantum si esset.

Interim hoc facit, ut actus non sit contra voluntatem Superioris, quod satis est, ut administratio Eucharistia ex se alioquin valida, fiat licita, si modò præsumptio illa fuerit rationalis; per hanc siquidem destruitur objectum istius peccati, scilicet Communio data contra voluntatem Superioris.

Dixi, Si fuerit rationalis: quis enim imprudenter & irrationabiliter non potest quilibet præsumere? Et bonitas formalis quid aliud est, quàm convenientia actus liberi cum natura rationali, dictata à recta, id est, prudenti, ratione operantis? Ut autem rationaliter præsumas, opus est consideratione omnium circumstantiarum. Unde faciliùs præsumitur voluntas Parochi in Communionem ex devotione facta, quàm præcepta, faciliùs in absentia ejus, quàm in præsentia, faciliùs in propria Ecclesia, quàm in aliena.

cramentum non est actus propriè dictæ jurisdictionis,

L. Inter omnes 46. ff. de furtis.

sed illi annectitur,

I. C. Sufficit licentia præsumpta ad licitè ministrandum Eucharistiam;

secus ad absolvendum à peccatis,

Debet esse rationalis,

I. C.

ad quod ea plus est consideratione omnium circumstantiarum,

S. Sufficit ad actum validum & licitum.

L. Cum quid 3. ff. de Rebus creditis.

Cap. 2. de Rescrip.

Ceterum.

9. Quæ dicatur proprie licentia præsumpta.

Distributio hujus Sa-

Aversa.

Sanè, frequenti usu (ut notat Aversa q. 10. sect. 4.) introductum est, ut in Ecclesiis, in quibus Sanctissima Eucharistia asservatur, consentiant Parochi passim ab aliis Sacerdotibus hoc Sacramentum postulantibus ministrari. Sed de his plura in sequentibus.

Quæro igitur, an quilibet Sacerdos sibi ipsi possit ministrare Eucharistiam extra Sacrificium? Et si ministraret, an id faciat ex officio? Responso sit

CONCLUSIO II.

Sacerdos sicut cæteris, ita sibi ipsi, etiam extra Sacrificium, administrat Eucharistiam ex officio; & potest ministrare, nisi adsit alius Sacerdos potens & volens ministrare.

12.
Posterior
pars Con-
clat. probat-
ur ex Conc.
Nicæno,

Posterior pars probatur communiter ex Concilio Nicæno can. 14. qui sic habet: *Pervenit ad Sanctum Concilium, quod in locis quibusdam, & civitatibus Presbyteris Sacramenta Diaconi porrigant. Hoc neque regula, neque consuetudo tradidit &c. Sed & illud innuit, quod quidam Diaconi, etiam ante Episcopum Sacramenta sumant: Hec ergo omnia amputentur, & accipiant secundum ordinem post Presbyteros ab Episcopo, vel à Presbytero sacran Communionem. Quod si non fuerit in presenti vel Episcopus, vel Presbyter, tunc ipsi proficiant, & edant.*

ubi Diacono, adeoque & Presbytero, conceditur Communicatio sui ipsius, etiam ex sola devotione.

Si Diaconi conceditur seipsum communicare, quanto magis Sacerdotibus, qui & ipsi Diaconi semper sunt? Et cum nulla fiat mentio necessitatis, quidni liceat sic communicare ex sola devotione?

Nec obstat consuetudo contraria; quia illa non oritur ex defectu potestatis, sed occurrenti casus. Etenim Sacerdotes non solent communicare, nisi celebrent, vel si communicent, adest Sacerdos. Posset etiam contingere ex ignorantia Sacerdotum, qui nesciunt illud sibi in absentia alterius Sacerdotis licere. Interim Constitutio Concilii Nicæni est illimitata, & non invenitur sufficienter abrogata.

13.
Obiectio.

Sed contra; in prima editione Canonum istius Concilii non leguntur ista verba: *Quod si non fuerit in presenti &c.* Præterea potuisset Concilium rationabiliter concedere illam potestatem Diaconis, & negare Sacerdotibus: ergo communis probatio non subsistit.

Probatur Antecedens; quia Diaconus non potest seipsum communicare in Sacrificio, ut patet; illud autem optimè potest Sacerdos, cui ex officio, sive ordinatione competit sacrificare, & Sacrificium, sumendo Corpus & Sanguinem Domini, consummare. Si ergo Sacer-

dos ex devotione vult communicare, & commode potest celebrare, meritò dubitas, an ex vi istius Constitutionis licitè sibi ipsi ministrare Eucharistiam extra Sacrificium.

Equidem non invenio prohibitum (nisi adsit alius Sacerdos, qui possit ministrare) neque jure naturali, neque positivo, scripto, vel consuetudinario. Contrariam consuetudinem jam supra offendimus non induxisse obligationem; jus scriptum nemo hæcenus protulit, neque proferre potest, quia non est. Quantum ad jus naturale, Conclusionem præcedenti liquidò demonstravimus, omnem Sacerdotem ex vi ordinationis suæ Eucharistiam cæteris distribuere, quamquam, ut licitè id faciat, requiratur aliqua jurisdictio.

Ex quo sic argumentor, & probò utramque partem Conclusionis: Qui ex officio dispensat in aliqua lege, non tantum cum aliis, sed etiam secum potest dispensare; non enim debet esse deterioris conditionis, quam cæteri, cum quibus eandem rationem participat, & in quos habet potestatem dispensandi.

Similiter Legislator seipsum obligat, ut est communior & verior sententia, propriis legibus quoad vim directivam: nam *Digna vox est maiestate regnantis, legibus alligatum se Principem profiteri.* leg. 4. Cod. de LL. Cui consonat jus Canonicum cap. 6. de Constit. ibi: *Cum igitur quod quisque iuris in alterum statuit, ipse debeat uti eo: & sapientis dicat auctoritas: Patre legem, quam tu ipse tuleris. Mandamus &c.*

Quapropter qui deest potestatem Sacerdoti dispensandi Eucharistiam cæteris, bene dixero non dedisse Sacerdoti potestatem dispensandi sibi ipsi extra Sacrificium? Certè manus Sacerdotum oleo consecrantur, & specialiter deputantur ad Augustissimum hoc Sacramentum atretandum, tam in Sacrificio, consecrando illud & sumendo, quam extra, distribuendo sibi, vel aliis.

Si reponat aliquis: est petitio principii. Respondeo concedendo totum: atamen principii, cuius oppositum nullà ratione probatur. Nam quod ait Cardinalis Lugo disp. 18. n. 30. Quoties Sacerdos non communicat ut Sacerdos, hoc est, offerendo, vel perficiendo, & consummando Sacrificium, priùs à se vel alio inceptum, Communionem illam esse & appellari laicam, & quoad illam per accidens se habere, quòd sit, vel non sit Sacerdos: ad hoc, inquam, Respondeo, per accidens quidem esse, quòd sit Sacerdos, qui sumat; per se autem, quòd sit Sacerdos, qui distribuat.

Dices: si Sacerdos ex officio sibi ipsi ministrat Eucharistiam extra Sacrificium, non apparet cur non possit id facere, quando adest alius Sacerdos: per hoc enim non perdit jus suum dispensandi Eucharistiam iis, qui volunt communicare, quorum ipse est unus.

Respon-